

รายงาน
การพิจารณาศึกษา
เรื่อง
ข้อเท็จจริงและผลกระทบ
ของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน
(โพลล์)

โดย
คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน
วุฒิสภา

สว
10/2
7.3
001.4
2545
อ.1

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961142718

(สำเนา)

ที่ ๙๐ ๐๐๑๐/(๙๒)

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๔๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการจัดทำผลสำรวจของ
ประชาชน (โพลล์)

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๑๗
สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้น
ซึ่งคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา
คณะหนึ่งมีอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ
สภาแล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ
ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๗๕ รวมทั้งตามบัญญัติอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางเตือนใจ ดีเทศน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายการุณ ไสงาม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายมนตรี สันทวิชช์	โฆษกคณะกรรมการ
๕. นายกำพล ภูมณี	๖. นายแคล้ว นรปติ
๗. นายจอน อึ้งภากรณ์	๘. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
๙. นางประทีป อึ้งทรงธรรม	๑๐. นายปรีดี หิรัญพฤกษ์

๑๑. นายมีชัย วีระไวทยะ

๑๒. นายวงศ์พันธ์ ณ ตะกั่วทุ่ง

๑๓. นายสงวน นันทชาติ

๑๔. นายโสภณ สุภาพงษ์

๑๕. ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณาหากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศสืบไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

(นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง)

ประธานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายสมศักดิ์ มนูญปิยะ)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๒ , ๐ ๒๒๔๔ ๑๖๗๐

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๒

รายงานของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้น ซึ่งคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา คณะหนึ่งมีอำนาจกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๗๕ รวมทั้งตามบัญชีอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

บัดนี้ คณะกรรมการการได้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอ รายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๙ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๗๕ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ แต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมการ ตามประกาศวุฒิสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ประกอบด้วย

(๑) นายดิเรก เต็งจรรย์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
(๒) นายสมชาย ศรีสุนทรโวหาร	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
(๓) นายไพโรจน์ พลเพชร	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
(๔) นางสาวเพ็ญพรรณ อินทปັນตี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้แต่งตั้ง นางสาวอรัญญา แหวนนาค วิทยากร ๖
สำนักกรรมการ ๒ ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔
ข้อ ๘๒ วรรคสาม

๑.๓ พิจารณาศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย ของนายธัญลักษณ์ เหลือวิสุทธิ
ผู้ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง “วรรณกรรมโพลีวิทยาศาสตร์ ความจริง และไวยากรณ์ของ
การวิจัยเชิงสำรวจ”

๑.๔ พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริง โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องมาแถลงข้อเท็จจริง
และแสดงความคิดเห็น ดังนี้

ผู้จัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) คือ

- อาจารย์นพดล กรรณิการ์	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเอแบคโพลล์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ผศ.ดร.บุญรอด วุฒิสาสตร์กุล	ประธานคณะกรรมการศูนย์วิจัย
กรุงเทพโพลล์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- นางสาวณัฐวิษ สิริสัจจานุรักษ์	ตัวแทนจากสวนดุสิตโพลล์
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ผู้จัดทำวิจัย คือ

- นายธัญลักษณ์ เหลือวิสุทธิ	ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“วรรณกรรมโพลีวิทยาศาสตร์ ความจริง
และไวยากรณ์ของการวิจัยเชิงสำรวจ |
|-----------------------------|--|

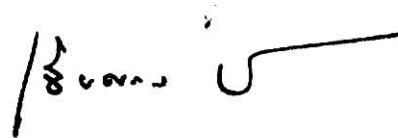
ตัวแทนพรรคการเมือง คือ

- นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคประชาธิปัตย์
- นายวิฑิต ปลั่งศรีสกุล	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคไทยรักไทย

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่อง ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) เนื่องจากการจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) เป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน โพลล์จึงสามารถสะท้อนความเห็นส่วนหนึ่งของประชาชนในสังคม และเมื่อผลของโพลล์ที่อาจได้จากการสำรวจในพื้นที่ที่จำกัด เช่น ในกรุงเทพมหานคร ถูกนำเสนอสู่สาธารณะโดยสื่อมวลชนก็พบว่า โพลล์ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นและการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของโพลล์เลือกตั้ง ที่อาจจะมีส่วนเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจที่แท้จริงของประชาชน ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

คณะกรรมการ ตระหนักในความสำคัญของโพลล์ และเล็งเห็นประเด็นปัญหาอันจะส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้ทำการศึกษาเรื่องนี้เพื่อให้เข้าใจถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติสืบไป

(นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง)

ประธานคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน
วุฒิสภา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาของกรรมาธิการฯ มีดังต่อไปนี้

๑.กรรมาธิการฯ พบว่า มีการทำโพลล์ในต่างประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๖๗ ในประเทศไทยมีการทำโพลล์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๘ ปัจจุบันมีโพลล์อยู่ ๒ ประเภทที่รู้จักกันดี ได้แก่ โพลล์เลือกตั้ง(Election Poll) และโพลล์ความคิดเห็น(Opinion Poll)

เมื่อตรวจสอบถึงวิธีการทำโพลล์ กรรมาธิการฯพบว่า การทำโพลล์ได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีขั้นตอนของการทำโพลล์ คือ การกำหนดปัญหาการสำรวจเบื้องต้น การออกแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกและอบรมผู้ทำการสัมภาษณ์ การสำรวจสอบถามเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการสำรวจ

กรรมาธิการฯ มีความเห็นว่า แม้โพลล์จะอาศัยเครื่องมือและระเบียบวิธีวิจัยมาใช้ แต่โพลล์จำนวนมากมีข้อจำกัดในด้านเวลาและงบประมาณ พื้นที่สำรวจจึงมักครอบคลุมแต่คนในเมือง โดยเฉพาะคนในเมืองกรุงเทพมหานคร โครงสร้างคำถามในบางกรณีก็มีปัญหา เพราะเป็นการบีบบังคับให้ผู้ตอบต้องเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง และได้คำตอบตามที่ผู้ออกแบบต้องการ เช่น หากถามว่าท่านคิดว่าโครงการเงินกองทุนช่วยเหลือนี้ดีหรือไม่ดี ผู้ตอบส่วนมากจะตอบว่าดีเพราะจะคิดเปรียบเทียบว่ามีโครงการน้อยกว่าก็ดีกว่าไม่มีโครงการนี้ หรือในบางกรณีสอบถามความเห็นในเรื่องที่ผู้ตอบอาจไม่มีข้อมูลเพียงพอ ก็มักจะเลือกตอบคำตอบที่กลางๆ หรือที่ตอบว่า “ไม่มีความเห็น” ในหลายกรณีการตอบเช่นนี้มีเป็นสัดส่วนที่สูงมาก

จึงเป็นการยากที่จะทักท้วงเอาว่าผลสำรวจนี้เป็นความจริง โดยเฉพาะเมื่อความคิดเห็นของประชาชนมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามเวลาและข้อมูลที่ได้รับ ความคิดเห็นของคนๆหนึ่งจะเป็นจริง ณ เวลาที่กำลังสอบถาม แต่เมื่อได้ข้อมูลใหม่ความเห็นก็เปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ ผู้ให้ความเห็นอาจจะให้ความเห็นตามกระแสมากกว่าความเห็นที่เป็นจริงที่เป็นของตนเอง

กรรมการฯ จึงมีความเห็นว่า โพลล์มิใช่ประชามติ และความจริงที่ได้จากโพลล์นั้นมีข้อจำกัดอยู่มาก ประชาชนจึงควรพิจารณาโพลล์เพียงในฐานะที่เป็นการสะท้อนความคิดเห็นเพียงบางส่วน ในบางเวลา และต่อบางประเด็นคำถามเท่านั้น ไม่ควรยึดถือโพลล์ว่าเป็นเสียงส่วนมาก และนำมาอ้างอิงว่าเป็นการตัดสินใจของประชาชนแทนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีอื่นๆ

๒. กรรมการฯ พบว่า ปัจจุบันมีการทำโพลล์อย่างหลากหลาย โดยผู้จัดทำโพลล์มีทั้งที่เป็นสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ เช่น สวนดุสิตโพลล์ เอแบคโพลล์ และกรุงเทพโพลล์ เป็นต้น ซึ่งนอกจากนี้แล้ว ยังมีหน่วยงานราชการ สื่อมวลชน ตลอดจนพรรคการเมือง ต่างก็มีการจัดทำโพลล์ของตนเอง

ส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการทำโพลล์นั้น จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ แหล่งแรกเป็นเงินอุดหนุนจากสถาบันการศึกษา จากสถาบันที่ปรารถนาจะทำโพลล์เอง และแหล่งที่สองได้มาจากการรับจ้างจัดทำโพลล์ ซึ่งมีผู้ว่าจ้างได้แก่ พรรคการเมือง หน่วยงานของรัฐ และธุรกิจเอกชน

กรรมการฯ มีความเห็นว่า สถาบันที่จัดทำโพลล์เพื่อความรู้ในประเด็นสาธารณะควรที่จะแยกเด็ดขาดจากสถาบันที่รับจ้างในการทำโพลล์เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อธำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือของสถาบันที่ทำโพลล์ เพราะบางครั้งสถาบันที่รับจ้างทำโพลล์ อาจจำเป็นต้องปกปิดผลการสำรวจ ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ

๓. กรรมการฯ พบว่า มีโพลล์บางประเภทที่ผู้ว่าจ้างต้องการให้ปกปิดผลของโพลล์ เช่น ข้อมูลที่อ้างว่าเกี่ยวกับความมั่นคงของทางราชการ หรือข้อมูลการสำรวจตลาดของธุรกิจเอกชน เป็นต้น โดยหน่วยงานที่รับทำโพลล์มักจะมีการทำสัญญาข้อตกลงกับผู้ว่าจ้างว่าต้องการให้ปกปิดผลการสำรวจ

กรรมาธิการฯ มีความเห็นว่า ในเมื่อการทำโพลล์เป็นเรื่องของการจัดทำผลสำรวจของประชาชน ดังนั้นสาธารณะในฐานะเจ้าของข้อมูลควรได้รับรู้ผลการสำรวจ เชกเช่นการทำงานวิจัย ที่นักวิจัยจักต้องตีพิมพ์เผยแพร่ผลการวิจัยของตนสู่สังคมตามพันธะแห่งจรรยาบรรณวิชาชีพในการวิจัย ทั้งนี้ เพื่อเปิดเผยองค์ความรู้และความจริงที่ค้นพบ มิใช่ปกปิดเพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้นสถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการจึงไม่ควรรับจ้างทำโพลล์ที่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ

๔. กรรมาธิการฯ พบว่า บางครั้งการทำโพลล์อาจลดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะในกรณีที่ประชาชนกลุ่มหนึ่งกำลังจะแสดงข้อคิดความเห็น แต่เมื่อโพลล์สำรวจและเผยแพร่ว่าความเห็นของคนกลุ่มนี้เป็นเสียงข้างน้อย ด้วยความเกรงที่ว่าจะเสียงส่วนน้อย หรือเป็นผู้แพ้ให้เป็นที่ขัดเคืองใจผู้ชนะ ก็เลยยุติการเสนอความเห็นนั้นไป สังคมเลยขาดความเห็นที่เป็นทางเลือกซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่ถูกต้องเหมาะสมก็ได้ ทั้งนี้เพราะความเห็นของเสียงข้างมากสะท้อนความต้องการของสังคมนั้นได้ แต่อาจจะมีได้สะท้อนความถูกต้องก็เป็นได้

๕. กรรมาธิการฯ พบว่า โพลล์ส่งผลต่อการลด – เพิ่มความขัดแย้ง ความรุนแรง โพลล์โดยตัวของมันเอง เป็นเพียงกระจกสะท้อนความคิดเห็นของประชาชน ส่วนประเด็นการสะท้อนภาพที่เที่ยงตรง มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ตลอดจนการนำผลของโพลล์ไปใช้ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยของผู้ผลิตและผู้ใช้ผลของโพลล์ว่าผู้จัดทำ ผู้ว่าจ้าง มีจุดยืนอย่างไร เช่นกันกับความขัดแย้ง ความรุนแรง จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างและผู้จัดทำในการบรรจุใช้โหวตในการตั้งคำถาม เพื่อหวังผลออกมาในด้านที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น มีการชุมนุมของเกษตรกรแม่มูล ที่หน้าทำเนียบรัฐบาล มีผู้ตั้งคำถามว่า ท่านคิดว่าการชุมนุมของเกษตรกรสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนชาวกรุงเทพฯ หรือไม่ และคำถามที่ว่า ท่านคิดว่าเกษตรกรที่มาชุมนุมกันเป็นพวกรับจ้างจริงหรือไม่ คำถามเหล่านี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ยั่วยุให้เกิดความรุนแรงได้ และกลับกลายเป็นอาวุธพิฆาตการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบเสรีประชาธิปไตย

ซึ่งหากจะใช้คำถามที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจความเดือดร้อน และสิทธิของประชาชนที่มีสิทธิมีส่วนร่วมในสังคมก็จะเป็นการสร้างสรรค์การเมืองภาคประชาชนได้เหมือนกัน

๖. **กรณีการฯ พบว่า** ในการทำโพลส์มีการใช้กลุ่มตัวอย่างอันจำกัด โดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ผลของโพลส์จึงมักสะท้อนเพียงความเห็นของคนเมืองหลวงเท่านั้น แต่เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอผลของโพลส์ขยายออกสู่สาธารณะกลับกลายเป็นว่า เสียงของคนเมืองหลวงดังกลบเสียงของคนในชนบทที่ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในโพลส์ จนมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ความเห็นของสื่อมวลชนสามารถชี้้นำความเห็นของคนเมืองหลวง และโพลส์ที่วัดความเห็นของคนเมืองหลวงก็จะชี้ นำความเห็นของคนทั้งประเทศ

๗. **กรณีการฯ พบว่า** ปัจจุบันมีการทำโพลส์ประเภท “โพลส์ความคิดเห็น” [opinion poll] อย่างกว้างขวาง ซึ่งก็มีโพลส์จำนวนมากที่เป็นประโยชน์แก่สังคม เพราะเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนต่อประเด็นสาธารณะที่อยู่ในความสนใจของสังคมในขณะนั้น อาทิ ความพอใจในการทำงานของคณะรัฐมนตรีในสายตาประชาชน หรือ ทำที่ของประชาชนต่อการทำสงครามของสหรัฐอเมริกาบนแผ่นดินอัฟกานิสถาน เป็นต้น

กรณีการฯ จึงเห็นว่า การทำโพลส์ประเภท “โพลส์ความคิดเห็น” [opinion poll] สมควรที่จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำกันต่อไป โดยพิจารณาแก้ไขจุดอ่อนที่ยังเป็นปัญหา อาทิ พื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ การตั้งประเด็นคำถาม การตรวจสอบโพลส์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การทำโพลส์อันเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน มีความถูกต้องและเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น เพราะโพลส์ที่มีคุณภาพย่อมมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์การเมืองภาคประชาชน

๘. **กรรมวิธีการฯ พบว่า** โพลล์เลือกตั้ง [election poll] มีผลกระทบต่อการตัดสินใจใช้สิทธิลงคะแนนของประชาชน ทำให้ผลคะแนนไม่สะท้อนความจริงของคะแนนนิยม เช่น การคาดคะเนผลการเลือกตั้งล่วงหน้าอาจเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของประชาชน เพราะประชาชนนำผลที่ได้จากการคาดเดาของโพลล์ไปประกอบการตัดสินใจทำให้ผู้สมัครที่โพลล์ทำนายว่าพ่ายแพ้แน่นอน มักไม่ได้รับคะแนนเสียงในการลงคะแนนจริง เพราะประชาชนคิดว่าถึงเลือกไปก็แพ้อยู่ดี จึงตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนอื่นที่คะแนนคู่คี่ หรืออาจจะตัดสินใจไม่ออกมาใช้สิทธิก็ได้ ทั้งนี้จึงเป็นการไม่ยุติธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีได้อยู่ในการแข่งขันแบบคู่คี่สูสี เพราะจะถูกโพลล์คัดออกกลายเป็นม้านอกสายตา รวมไปถึงนักการเมืองบางคนอาจจะถูกพรรคตัดการสนับสนุนในการเลือกตั้งตั้งแต่รอบแรกๆ หากผลของโพลล์ระบุว่าแพ้ ดังนั้นผลของการทำนายว่าผู้ใดแพ้ก็เลยส่งผลให้ต้องเป็นผู้แพ้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ โพลล์เลือกตั้ง [election poll] ยังอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซื้อเสียง หากผลของโพลล์ระบุว่าผู้สมัครคนใด ของพรรคใด จะแพ้การเลือกตั้ง นักการเมืองก็อาจนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจซื้อเสียง อีกทั้งยังขยายผลไปสู่วงการนักการเมือง โดยนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดราคาต่อรอง

จากการศึกษาพบว่า หลายประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีการสั่งห้ามเผยแพร่ผลของโพลล์เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง เช่น ประเทศฝรั่งเศส ๗ วัน ประเทศสเปน ๕ วัน ประเทศเบลเยียม ๓๐ วัน ประเทศโปรตุเกสห้ามตลอดช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และประเทศลักเซมเบิร์กถึงกับถือว่าการตีพิมพ์ผลของโพลล์ ไม่ว่าจะโพลล์เลือกตั้งหรือโพลล์ความเห็นเป็นความผิดโดยไม่จำกัดกรอบเวลา

กรรมวิธีการฯ เห็นว่า การทำโพลล์ประเภท “โพลล์เลือกตั้ง” [election poll] แม้จะมีประโยชน์ในการกระตุ้นความสนใจต่อการเลือกตั้งของผู้ตอบแบบสอบถามและสาธารณะที่ได้รับทราบผลของโพลล์ และสนองตอบความอยากรู้ผลเลือกตั้งล่วงหน้าของสังคมแล้วก็ตาม ก็ยังมีได้ยังประโยชน์อื่นใดแก่ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อีกทั้ง ยังอาจส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อการเลือกตั้งโดยรวม ดังที่ได้กล่าวเอาไว้แล้ว

กรรมาธิการฯ จึงเห็นว่า เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้ง(กกต.) ในฐานะผู้มีหน้าที่ต้องควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ควรห้ามมิให้มีการประกาศผลของโพลล์เลือกตั้ง [election poll] สู่อสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งสะท้อนคะแนนนิยมของประชาชนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเฉพาะในมาตรา ๔๔ บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังนี้...”

โดยข้อห้ามในมาตรา ๔๔ มีเจตนารวมความถึงการจัดทำและเผยแพร่ผลของโพลล์ ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ในวรรคหกของมาตราดังกล่าว ว่าให้ข้อห้ามรวมความถึง

“(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชื้อ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด”

ดังนั้นแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรใส่ใจพิจารณาและปฏิบัติตามกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งฯ อย่างเคร่งครัด

ท้ายที่สุดนี้ กรรมาธิการฯ เห็นว่า การจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) เป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งหากทุกฝ่ายได้ตระหนักในความสำคัญและร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหา ใช้องค์ความรู้และสติปัญญาเป็นฐานในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมของการทำโพลล์ในสังคมไทย ให้การทำและเผยแพร่โพลล์เป็นไปโดยสถาบันที่ไม่มีผลประโยชน์ร่วม มีคุณภาพ มีความโปร่งใส มีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะมีต่อสังคมส่วนรวม โดยมีการพิจารณายุติการเผยแพร่โพลล์เลือกตั้ง [election poll] สู่อสาธารณะ ดังนี้แล้ว โพลล์ก็จะสามารถยังประโยชน์แก่ส่วนรวมได้มาก และมีบทบาทอันสำคัญในการสร้างสรรค์การเมืองภาคประชาชน อันเป็นเสมือนหัวใจหลักของสังคมประชาธิปไตย ต่อไป

กรรมาธิการฯ จึงเห็นว่า เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้ง(กกต.) ในฐานะผู้มีหน้าที่ต้องควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ควรห้ามมิให้มีการประกาศผลของโพลล์เลือกตั้ง [election poll] สู่อสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งสะท้อนคะแนนนิยมของประชาชนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเฉพาะในมาตรา ๔๔ บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังนี้...”

โดยข้อห้ามในมาตรา ๔๔ มีเจตนารวมความถึงการจัดทำและเผยแพร่ผลของโพลล์ ดังข้อความที่ปรากฏอยู่ในวรรคหกของมาตราดังกล่าว ว่าให้ข้อห้ามรวมความถึง

“(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด”

ดังนั้นแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรใส่ใจพิจารณาและปฏิบัติตามกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งฯ อย่างเคร่งครัด

ท้ายที่สุดนี้ กรรมาธิการฯ เห็นว่า การจัดทำผลสำรวจของประชาชน (โพลล์) เป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งหากทุกฝ่ายได้ตระหนักในความสำคัญและร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหา ใช้องค์ความรู้และสติปัญญาเป็นฐานในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมของการทำโพลล์ในสังคมไทย ให้การทำและเผยแพร่โพลล์เป็นไปโดยสถาบันที่ไม่มีผลประโยชน์ร่วม มีคุณภาพ มีความโปร่งใส มีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะมีต่อสังคมส่วนรวม โดยมีการพิจารณายุติการเผยแพร่โพลล์เลือกตั้ง [election poll] สู่อสาธารณะ ดังนี้แล้ว โพลล์ก็จะสามารถยังประโยชน์แก่ส่วนรวมได้มาก และมีบทบาทอันสำคัญในการสร้างสรรค์การเมืองภาคประชาชน อันเป็นเสมือนหัวใจหลักของสังคมประชาธิปไตย ต่อไป

21968 ฉ.1

สว
10/2
7.3
001.4
2545

สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา
สำนักกรรมการ 2
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง
ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการจัดทำ
ผลสำรวจของประชาชน (โพลล์)
โดยคณะกรรมการการมีส่วนร่วม
ของประชาชน วุฒิสภา

